

Оксана МИКИТЕНКО*

Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України
Київ

Оригінальний научний рад

Примљен: 7. 11. 2024.

Прихваћен: 27. 2. 2025.

САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА НА УКРАЇНСКОМ ЈЕЗИКУ

Циљ чланка је упознати међународну славиистичку јавност са рецепцијом савремене српске фолклористике у Украјини, и у том оквиру са преводом на украјински језик научних радова српских фолклориста објављених у резултату реализације међународног пројекта, у специјалном броју часописа *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика* (2/2012), који издаје Інститут за историју уметности, фолклор и етнологију „Максим Рилски” Националне академије наука Украјине у Кијеву. Том приликом у публикацији било је представљено двадесет радова, у којима се разматрала актуелна научна проблематика широког интердисциплинарног карактера, а на тај начин приказана је разноврсна фолклористичка интересовања у различитим научним и просветним институцијама Србије. Значај публикације повезан је са пажњом која се поклања нематеријалном културном наслеђу као чиниоцу националног и словенског идентитета, а у исто време наглашено је антропоцентрично темеље савремене науке и модерни прилаз анализе фолклорног текста. Наставивши вишегодишњу сарадњу српских и украјинских фолклориста, специјални број *НТЕ* „Српска фолклористика” отворио је нове могућности заједничких научних истраживања која су позвана допринети очувању и популаризацији фолклора као нематеријалне културне баштине.

Кључне речи: савремена српска фолклористика, рецепција, украјински превод,

Фолклористичка истраживања данас заузимају значајно место у славиистици, што је повезано са пажњом која се поклања нематеријалном културном наслеђу као чиниоцу националног идентитета у условима када је он угрожен глобализацијом. Таква проучавања која се реализују у оквиру међународних пројеката, имају интердисциплинарни карактер и уклапају се у савремени европски научни контекст. У резултату реализације заједничког пројекта „Славиистичка фолклористика у Украјини и Србији: савремене мето-

* oksana_mykytenko@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7613-8557>

долошке основе и националне димензије у контексту хуманистичких наука” у Институту за историју уметности, фолклор и етнологију „Максим Рилски” Националне академије наука Украјине у Кијеву био је припремљен специјални број часописа *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика* (2/2012). Основни задатак пројекта био је истраживање основних црта славистичке фолклористике у Украјини и Србији крајем XX – на почетку XXI в. Између актуелних питања истраживања народне културе – особености регионалног и локалног идентитета, начина реализације и нових трансформативних модела фолклорног дискурса и др. Померање интересовања са спољашње стране фолклорних појава на унутрашњи аспект, а такође усавршавање научних метода анализе (посебно, укључивање метода теорије комуникације, етнолингвистике и структуралне антропологије), истичу посебни значај интердисциплинарних и комплексних прилаза. У оквиру савремених антропоцентричних идеја посебна пажња усредсређује се на везу фолклора са менталитетом народа, истичући комуникативне и функционалне могућности речи, онога што је представљено у фолклору као традиционалном мега-тексту. Сем тога, савремене промене у парадигми фолклористике повезане су са променама самог појма фолклорног текста, који добија значење комуникативног акта и акта културе. Самим тим савремени период изучавања фолклора постаје квалитативно нов, у поређењу са претходном етапом у развоју фолклористике и етнологије, такође и у словенским земљама, о чему сведочи и последњи XVI Међународни конгрес слависта (Београд, Србија 2018.).

У специјалном броју часописа *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика* (2/2012) приказано је двадесет радова српских фолклориста из различитих регионалних, научних и просветних институција Србије. На тај начин била је приказана актуелна научна проблематика у већини научних центара, између којих су Филолошки факултет Београдског универзитета, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду и Филолошки факултет Универзитета у Крагујевцу, Балканолошки институт САНУ и Институт за књижевност и уметност у Београду, а такође Филозофски факултет Универзитета у Косовској Митровици и Филолошки факултет Универзитета у Бања Луци. На разноврсном теренском материјалу, а у оквиру широке интердисциплинарне анализе своја широка фолклористичка интересовања приказали су истакнути, а такође млађи српски фолклористи – Нада Милошевић-Ђорђевић, Марија Клеут, Мирјана Детелић, Љубинко Раденковић, Александар Лома, Бошко Сувајцић, Дејан Ајдачић, Бранко Златковић, Зоја Карановић, Валентина Питулић, Снежана Самарџија, Лиљана Пешикан-Љуштановић, Биљана Сикимић, Лидија Делић, Данијела Петковић, Јеленка Пандуровић, Смиљана Ђорђевић и Немања Радловић. Њихови радови допринели су што бољем упознавању украјинске научне јавности са достигнућима савремене српске фолклористике. Љ. Раденковић, Б. Сувајцић и Д. Ајдачић истовремено су били и куратори пројекта, а Б. Сувајцић такође је учествовао у презентацији издања 2013. г. У сложени данашњи период славистичких веза издање потврдило је плодну традицију заједничке сарадње српских и украјинских фолклориста, а истовремено отворило перспективе за будуће научне контакте.

Треба споменути да је институт у Кијеву још раније усредсредео своју пажњу на слична издања, посвећена савременим националним фолклористичким / етнолошким школама. Био је припремљен низ свесака часописа *Народна творчість та етнологія*, посвећених посебно фолклористици у Бугарској, Македонији, Хрватској, Турској, а такође етнологији у Русији, Пољској, Мађарској, Литванији, Румунији. Посебне свеске часописа *НТЕ* приказују етнологију САД и Канаде, а такође Јапана. На матерјалу ових издања била је припремљена фундаментална збирка у две књиге „Савремена страна етнологија. Антологија” (*Сучасна зарубіжна етнологія. Антологія. Т. 1–2*) (Київ, 2010).

Имала сам прилику да будем координатор и радим на преводу низа таквих издања, посвећених јужнословенској фолклористици, такође фолклористици Србије. Поуздано могу да кажем да је број *НТЕ* из српске фолклористике заиста представља комплетан увид у научна достигнућа савремене фолклористике, а сведочи о истраживањима нематеријалне културне баштине из аспекта трајног и неприкидног развоја традиције, што је добило у европској науци назив *sustainable development*, а сматра се као услов и основни захтев у области културне традиције. Такав истраживачки фокус нарочито је уочљив у поређењу са бројним истраживањима свакодневне културне праксе, која су доминантна данас у европској (и светској) етнологији, а као «нова фолклористика» носи предзнак «антрополошке» и приближава се социологији (Раденковић 2008: 10). За разлику од тог «новог» смера, историјско-компаративна истраживања жанровске специфичности фолклора превасходно усмерена су на анализу генетских извора и типолошких паралела усменог књижевног текста, полазећи од његове текстологије. Као основни правац српске фолклористике, такав прилаз омогућује аргументовање научних уопштавања и закључака, такође у оквиру словенске традиције, а истовремено гарантује даље проширивање методолошког поља међудисциплинарне комплексне анализе у области савремене урбане културе и новијих форма фолклора.

У средишту пажње се нашло проучавање разноврсних манифестација српског националног идентитета – на нивоу језика, народне културе, традицијских врста фолклора, међуетничких односа и менталитета. Варијантно поље епских врста српског фолклора има посебан значај за разумевање историјске дубине традицијске културе, а што, са своје стране одређује ентитет српске народне културе у ширем контексту јужнословенске, балканске и европске традиције.

Радови, представљени у рубрикама – „Српски фолклор у општесловенском контексту”, „Митолошке димензије фолклора”, „Фолклорни ентитет културе”, „Епски свет традиције”, означили су широки тематски круг, који се разматра у српској фолклористици. С обзиром да је истраживање словенске митологије спада у приоритете данашње славистике, митолошка компонента као најмаркантнија одлика српске усмене традиције нашла се у средишту пажње. Важно истаћи да је низ истраживања остварен као резултат реализације научних пројеката, са подршком од стране министарства за просвету и науку Републике Србије.

Фолклористика филолошке усмерености, која тумачи фолклор као „усмену (народну) књижевност”, без сумње је основни и класични правац српске науке. Признавајући синкретичност фолклора, овај смер уводи дефиницију фолклорног текста као поруке. Такав прилаз, значајан посебно за анализу обредног текста, ослања се на достигнућа семиотике и етнолингвистике као лингвистичких дисциплина које су допринеле развоју фолклористике. Истовремено различите облике необредног фолклора – приповетке, наративне песме, пословице и друге фолклорне врсте разматрају се, према запажању Љубинка Раденковића (2008: 9), у оквиру шире културне зоне, где је кроз дужи период постојао контакт између различитих националних заједница. То се у првом реду односи на најдубљи слој словенске митологије, заступљен у различитим жанровима фолклора, и њихову анализу у компаративном аспект.

Народну прозу разматрали су Љубинко Раденковић, Снежана Самарџија, Немања Радуловић, Жарко Требјешанин. Љ. Раденковић у чланку „Демонска свадба у народном предању. Словенске паралеле” на матерјалу 35 варијаната, анализирао је структуру и митолошку основу народног предања о учешћу човека у демонској свадби (Раденковић 2012: 6–10). Фолклорни саже, заступљен код више словенских народа, одражава елементе свадбеног обреда, када у завршном чину просидбе може се наслутити мотив традицијског предања.

Проблем амбивалентности типских црта фолклорних „мудрака” као ликова усмених прича, а такође као маргиналних персона у патријархалној заједници, био је приказан у чланку С. Самарџије (Самарџија 2012: 89–93). Значај таквих јунака за патријархалну заједницу имао је, према аутору, историјску и етнографску основу, што се нашло у сажејном кругу традицијских наратива са јаком моралном поуком. Запазивши етнографско језгро усмених новела, аутор нагласила је типизацију ликова, а такође стилизацију наративне грађе.

Лик „неморалног јунака” у бајкама проследио је Н. Радуловић, кренувши од разликовања људског и нељудског моралног кодекса у фолклорном тексту, и на тај начин налазећи објашњење за „неморално” понашање јунака према противницима „друге” стране, коју представљају демоне, вештице и сл. (Радуловић 2012: 101–105). У исто време, народна етика најмаркантније очитује се у нормативности традиције, а посебно је уочљива у обичајима свакодневног живота. Тај сегмент регулативности традицијске културе и стабилности народних верована може се пратити на примеру поступака и погледа из обичајне праксе, која се везује за трудноћу, а према којима у традицијској култури одређује се пол детета (Требјешанин 2012: 75–77).

Већина радова у *НТЕ* посвећена је широком кругу проблема епских песама и балада. Значај епских песама, посебно Косовске епике, елоквентно нагласила је у своје време Нада Милошевић-Ђорђевић: „Епска песма је у свом дубинском, идејном слоју 'народно мишљење' о догађајима и личностима, а њен појам истине је утолико сложен што је обојен осећањима, и што се догађаји морају прилагодити законима уметности”. Није случајно што је Бошко Сувајџић, аутор недавно изашлог рада посвећеног академику САНУ

Нади Милошевић-Порђевић, изнео ове речи као мото делатности еминентне научнице (Сувајдић 2023: 71).

Један од проблема у проучавању српске епике јесте парадоксалност већ самог жанровског разграничавања епске поезије и баладе у српској усменој традицији. Ову тезу образложила је у *НТЕ* Нада Милошевић-Ђорђевић, нагласивши специфичност српске традиције, која за разлику од других европских народа, а према „снаги епског импулса”, обрадила је теме балада у форми епске поезије. Искрпна текстолошка исчитавања и танка запажања током анализе познатог текста „Косовка девојка” довели су аутора до закључка да је то „епска песма са типичним обележјима српске епске поезије као врсте” (Милошевић-Ђорђевић 2012: 84–88). Најпознатија баллада у ствари је само део целовитог традицијског текста, формираног епском идејом и историјским догађајем, ван граница којег не постоји. Према томе континуитет епске идеје постигнут је врхунском епском стилизацијом и изражава једину епско-историјску мисао о националној одговорности, а на тај начин повезује две поетске равни – психолошко-емотивну и херојско-рационалну, синтеза којих карактеристична је за српску епску песму (Исто: 87).

Један од основних праваца истраживања етнопоетике фолклорног текста је анализа епских формула. Српска фолклористика има доста фундаменеталних радова из овог проблема, а што је приказано и у часопису *НТЕ*. Мирјана Детелић у чланку „Милман Перри, Алберт-Бейтс Лорд, Джон-Мајкл Фоули: што нама радити са њима” заступа тезу о неоправданости позиција хомерологије у случају српске десетерачке епике, где су присутне и истовремено функционишу у истом корпусу три главна типа формула („праве”, „рудиментарне” и „у настајању”). Према томе, запажа аутор, генерализација формулне и перформативне теорије може да буде штетна за истраживање епике Јужних Словена. Разлог такве једностране анализе, која не даје одговор на најважнија питања, аутор налази у језичном баријеру, слабом познавању Балкана и његове историје, а такође процеса укрштавања традиција и култура (Детелић 2012: 59–63).

Методолошки је оправдана анализа фолклорне формуле као динамичног компонента усмене књижевности, подједнако на садржајном и структурном плану. Тај прилаз изнела је Јеленка Пандуревић, нагласивши да формула обухвата не само разнличите изразе и композицијске конструкције, него и много дубљи слојеве традиције. Са обзиром на интертекстуелност и синкретизам усмене традиције, када се фолклорни текст јавља као „својеврсни палимпсест”, формуле показују се као носиоци кодиране информације. У свом чланку аутор у контексту обредног успостављања везе између неба и земље, а такође симболичког грађења Космичке осе (*axis mundi*), разматра архаичну магијску формулу *гласом до неба, сузом до земље*, као синтагму уграђену у низ сижејних модела са мотивом „великог плакања”. Аутор закључује да основно семантичко језгро формуле везано је за етнографски материјал и обредни бајалички текст, и на тај начин остало сачувано упркос високом степу поетске стилизације (Пандуревић 2012: 45–49).

Поетика жанра читује се, сем осталог, на нивоу формула. У чланку Марије Клеут запажено је да посебни формулативни израз је један од жанров-

ских карактеристика слепачких песама (Клеут 2012: 17–21). Наведено је три критеријума, који дефинишу слепачке песме како посебан жанр лирског песништва, а то су вербални и музички део ритуала прошње (одређено време, место и облик понашања), функционалност песме, а такође њихове поетске карактеристике са снажним утицајем библијске традиције.

Хришћански мотиви такође се нашли у центру пажње Валентине Питулић, која на примеру култа светаца проследила је њихово присуство скоро у свим жанровима српског усменог стваралаштва (Питулић 2012: 71–74). У својој анализи аутор полази од митолошких мотива у лирским песмама као трагова «прехришћанског времена» и наводи песме *Женидба сјајног месеца* и *Свечи благо дијеле*. Затим указује на ликове кнеза Лазара и светог Саве као архетипски лик светитеља у епској песми, у којој је култ светитеља присутан као идеја жртве. Прати се транспозиција светаца у различитим историјским условима, када се свечи појављују у тексту да би створили чудо, победили хтонске силе (турке), или да би упозорили на будуће несреће и искушења. У легенди са Косова и Метохији учешће у Косовској битци приказује се као иницијација војника и услов његовог посвећивања. Епска песма највише рефлектује култ светаца и истиче сакралност битке као пут ка посвећивању. Анализа грађе с гледишта етнопсихологије дозволила је аутору нагласити трајност религијског архетипа и донети закључак да је савремени човек наследио поглед на свет народног певача.

Генезу једног од најпопуларнијих мотива у српском усменом стваралаштву, о змији младожењи, разматра Славица Гароња-Радованац (Гароња-Радованац 2012: 50–54). Спровodeћи анализу Вукових варијаната из синхрониске, а поетских извора XVIII–XX века из дијахрониске перспективе, аутор успоставља паралеле између песама „на међи” и епске поезије. Ослањајући се на радове Н. Милошевић-Ђорђевић, Гароња-Радованац запажа распадање некад целовите поетске и прозне теме, из које се одвојио уводни сегмент са мотивом о зачећу од чаробне рибе, присутан некада у осмерачким песмама на територији Војне границе и у најстаријим десетерачким записима Ерлангенског Рукописа. Са обзиром на архетипску амбивалентност *змије* и *рибе*, указује се на структурне паралеле између фолклорних жанрова, а такође на магијску усмереност обредних песама истог мотива у бугарској и македонској традицији.

Трагове обредне сепарације у епским песмама о женидби разматрала је Данијела Петковић, нагласивши њихову ритуалну подлогу (Петковић 2012: 55–58). Користећи ставове теорије ван Генепа, аутор подвлачи да се у песмама обредна иницијација тематизује према епском моделу и са обзиром на фрагменте обредне праксе.

Неколико чланака разматрали су народну демонологију, посебно народне песме у којима се појављују *виле*. Круг песама о „сукобу јунака (Марка Краљевића и Бановић Секуле / Сибињанин Јанка) са вилом око подизања шатора” нашао се у средишту пажње Лидије Делић (Делић 2012: 41–44). Аутор разматра варијанте са становишта древних (космогонијских и иницијацијских) образаца и симболијских значења, у контексту обредно-обичајне

традиције песама у колу, што говори у прилог архаичности овог сижејног модела.

Сукоб јунака и виле такође је предмет анализе у чланку Дејана Ајдацића (Ајдацић 2012: 11–16). Аутор разматра круг лирских и епских песама јужнословенске фолклорне традиције, у којима се јављују виле – демоне природе, као планинска, шумска и водена бића. Скреће се пажња на њихове називе (суђенице, бродарице, изворкиње и сл.), а такође атрибуте и функције. Разоткривајући митолошки слој песама, у којима се пројектују елементе социјалне и психолошке стварности, Ајдацић закључује да демитологизација и ремитологизација садржаја спровode се у складу са начелима историјске поетике одређеног фолклорног жанра.

Александар Лома је свој рад „Свјатогор и Марко Свјатогорац” (Лома 2012: 22–29) извео у контексту компаративне лингвистичке методе, а пријеме унутрашње реконструкције фолклорног текста допунио истраживањима типолошког карактера и спољашње реконструкције. Претпоставка о постојању – на основу етимолошке подударности у песничким формулама између епске традиције Јужних и Источних Словена, „у прапостојбини неке врсте усмене поезије”, довела је Лому на тезу о њиховом „заједничком усмено-поетском наслеђу”. За реконструисање фрагмента заједничке словенске јуначке и митолошке поезије велики значај имају додирне тачке форме и садржаја такође у несловенским традицијама. Том приликом аутор наводи широке типолошке паралеле и спроводи компаративну анализу са архаичним традицијама. Међутим, данашња истраживања словенске митологије као „најважнију” и основну издваја семантичку – не само као реконструкцију конкретних културних текстова, него и целокупне слике света, која стоји иза њега. Од посебног значаја је доследност анализе, када унутрашња реконструкција генетски сродних традиција претходи типолошком разматрању несродних. Та логика, на коју се није пазило у „старој” митолошкој школи, а што је због оправдане критике правца довело до његовог трајног прекида, нарочито је евидентно према истраживањима у лингвистици. Компаративно-историјски прилаз у проучавању језика подвлачи да под генетским јединством потребно разумети не један заједнички „прајезик”, слично „заједничкој усменој поезији”, него језички савез уз чврсту повезаност његових чланова из различитих времена. На тај начин упоредно-историјска реконструкција за предмет има анализу не само наслеђених лингвистичких појава, него такође резултате могућих паралелних промена, као и њихове манифестације на нивоу конвергентних језичких сличности (Тронский 1968: 13–14). Према томе, без обзира што радови В. Миллера и Г. Халанског, имајући широки и разноврсни материјал, од великог су значаја за историју славистике и фолклористике, у данашњим условима мало могу користити као релевантан и поуздани извор научне информације.

Истичући питања истраживачке методологије, скрећемо пажњу на теоретски значај фундаменталних научних проблема, које разматрају аутори издања. Са тог гледишта интересантан, а такође дискутабилан је чланак Зоје Карановић (Карановић 2012: 35–40), у којем се настоји показати сличности

архаичних митских прича и српске народне поезије, односно проследити трагове првопредачког инцеста и његовог укидања. Аутор тражи паралеле између митова и народних српских песама, које процењује као «аналогне». Разматра паралеле између цара Стефана у низу песама и историјским ликом Стефана Душана, а такође упоређује са митским јунаком Степаном /Стефаном баном као противником Перуна. Ритуалну подлогу митског мотива аутор налази у обредној традицији, посебно у новогодишњим обредним празницима, а такође у обредним наративним и лирским песама. Запажа да песме приказују намеру инцеста, али и његову забрану као услов социјализације. На тај начин фолклорни текст у раду Карановић приказан је у митолошком аспекту и превасходно у контексту историјско-типолошке теорије Вјачеслава Иванова и Владимира Топорова, а такође историјско-социјалне теорије Мирче Елијаде. У исто време анализа са гледишта митских и поетских традиција „архаичне епике”, о којима писао је Борис Путилов, може пружити увид и у властиту специфику српске фолклорне стварности (Путилов 1971).

Неслагање историографије и усмене народне хронике запазио је Бранко Златковић, разматрајући различите врсте усменог и писаног материјала о борби за ослобођење Србије у 19. веку (Златковић 2012: 80–83). Аутор анализирао је специфичне црте преношења историјских чињеница у жанру епских народних песама и анегдота. Том приликом скренуо је пажњу на процесе усмене стилизације историјских чињеница и ликова, као и на њихову трансформацију према субјективном ставу наратора, а такође зависно од процеса мемоаризације. Рад је посебно значајан из погледа методологије садашњих истраживања фолклорне наратије у т.зв. области *oral history*.

Искључиво важну улогу епског певача као репрезента друштвених ставова заједнице у одржавању традиције и стварању културног идентитета покренуо је Бошко Сувајић (Сувајић 2012: 64–70). Улога народног певача као „митског” и место епског певања уз гусле значајни су као врста „епско-историјског памћења”. У исто време, у савременом друштву, примећује Сувајић, у измењеним околностима, и са измењеним етнокултурним функцијама, потреба за њим више не постоји. Међутим, постоји потреба да се очува усмена епска реч, која је у темељу српског националног и културног идентитета. Одржавање традиције у новим условима подржавају савремена теренска истраживања гусларског репертоара. Према Смиљани Ђорђевић, данас у локалним традицијама у оквиру „тенденција креирања репрезентативне / канонске слике”, у репертоару издвајају се елементи који образују „скривену” компоненту (Ђорђевић 2012: 94–100). Између таквих наводе се песме секундарног (скривеног) репертоара, односно „некласичне” и без епског садржаја (ауторске, шаливе, лирске, новостворене и сл.), које на свој начин служе одржавању традиције.

Динамику традиције у контексту савременог фолклорног процеса разматрају радови Биљане Сикимић и Лиљане Пешикан-Љуштановић. Сикимић упоредила је на материјалу загонетке структурну и језичку специфичност традиционалних (народних) текста, са савременим питалицама, нагласивши пресудан значај „загонетачног контекста” (Сикимић 2012: 30–34). На афир-

мацію фолклорного тексту у савременій культурі, посебно на користь лутки у модерному сербському театрі, вказує Лилана Пешикан-Луштановић (Пешикан-Луштановић 2012: 78–79). У центрі уваги є вишеструко нагороджена луткарська вистава „Митови Балкана” Славољуба Станковића, яка рефлектує обрядну практику, яка є лутка у традиційній культурі балканських Словенів, користь у різних обрядних формах.

Како што видимо, роботи у часопису *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика* (2/2012), представили су українському читачу різноманітну і широкую палітру наукового дослідження фолклорної традиції Сербії, підтвердили високий рівень і авторитет сербської фолклористичної школи у міжнародній славістиці. Вихід освідочив є комплексний і інтердисциплінарний підхід до аналізу фолклорного тексту, актуальність теренської роботи і увагу до носія фолклорного знання. Все це входить у сферу одержання нематеріального культурного спадку, у якому один з основних принципів і вимог є континуїтет традиції і розвиток у нових умовах. Цю задачу успішно вирішує сербська фолклористика.

ЛИТЕРАТУРА

- Айдачич 2012:** Д. Айдачич, Вілі в народних баладах балканських слов'ян, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 11–16.
- Гароня-Радованац 2012:** С. Гароня-Радованац. Мотив змій-нареченого в сербській усній поезії, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 50–54.
- Делић 2012:** Л. Делић, Сутичка героя з віолою через побудову намету, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 41–44.
- Детелић 2012:** М. Детелић, Мілман Перрі, Альберт-Бейтс Лорд та Джон-Майлс Фуллі: що нам робити з ними, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 59–63.
- Ђорђевић 2012:** С. Ђорђевић, Методологічні проблеми територіального дослідження фольклору: репертуар гусярів, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 94–100.
- Златковић 2012:** Б. Златковић, Історіографія та усна народна хроніка, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 80–83.
- Карановић 2012:** З. Карановић. Братсько-сестринський інцест: між ієрогамією та гріхом кровозмішення (на прикладі пісень про намір царя Стефана одружитися із сестрою), *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 35–40.
- Клеут 2012:** М. Клеут, Обряд одаровування, або Огляд пісень сліпців-жебраків, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 17–21.
- Лома 2012:** А. Лома, Святогор та Марко Святогорець, *Народна творчість та етнологія: Сербська фолклористика*, 2, 22–29.

- Милошевић-Ђорђевић 2012:** Н. Милошевич-Ђорђевић, Поняття історичної балади та епічна народна пісня „Дівчина Косовка”, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 84–88.
- Пандуревић 2012:** Є. Пандуревич, Нашарованість однієї метафори. Голос та сльози як axis mundi, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 45–49.
- Петковић 2012:** Д. Петкович, Залишки обряду сепарації в епічних піснях про весілля, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 55–58.
- Пешикан-Љуштановић 2012:** Л. Пешикан-Љуштанович, Лялька і обряд, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 78–79.
- Питулић 2012:** В. Питулич, Культ святителя в сербській народній традиції, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 71–74.
- Путилов 1971:** Б. Путилов, *Русский и южнославянский героический эпос*, Москва.
- Раденковић 2008:** Љ. Раденковић, Поглед на словенску фолклористику, у: *Словенски фолклор и фолклористика на размеђи два миленијума*, Љ. Раденковић (ред.), Београд: САНУ-Балканолошки Институт, посебна издања 191, 7–11.
- Раденковић 2012:** Л. Раденкович, Демонічне весілля в народних переказах. Слов'янські паралелі, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 6–10.
- Радуловић 2012:** Н. Радулович, Кодекс „іншого світу” і проблема неморального героя в казках, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 101–105.
- Самарција 2012:** С. Самарджія, Мудреці сербських народних новел, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 89–93.
- Сикимич 2012:** Б. Сикимич, Традиційна загадка і варіанти її відгадок, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 30–34.
- Сувајцић 2012:** Б. Сувајджич, Співець і культурний ідентитет, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 64–70.
- Сувајцић 2023:** Б. Сувајцић, Нада Милошевић-Ђорђевић (1934–2021), у: *Живот и стваралаштво жена чланова Српског ученог друштва, Српске краљевске академије и Српске академије наука и уметности*. Т. 3., Београд, 71–117.
- Требјешанин 2012:** Ж.Треб'ешанин. Передбачення статі дитини, *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика*, 2, 75–77.
- Тронский 1968:** И. Тронский, Сравнительно-исторические исследования, у: *Теоретические проблемы советского языкознания*, Ф. Филин (ред.), Москва: Наука, 5–34.

Оксана Микитенко

СОВРЕМЕННАЯ СЕРБСКАЯ ФОЛЬКЛОРИСТИКА
НА УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

Цель статьи ознакомить международную славистическую общественность с рецепцией современной сербской фольклористики в Украине, и в этой связи с переводом на украинский язык научных работ сербских фольклористов, опубликованных в специальном выпуске журнала *Народна творчість та етнологія: Српска фолклористика* (2/2012), который издает Институт искусствоведения, фольклористики и этнологии им. М.Ф. Рыльского НАН Украины в Киеве. В этом издании было представлено двадцать статей, посвященных актуальным научным проблемам широкого междисциплинарного характера, тем самым продемонстрирован многогранный интерес в области фольклористики в различных научных и образовательных центрах Сербии. Значение публикации связано с большим вниманием, которое уделяется нематериальному культурному наследию как фактору национальной и славянской идентичности, а в то же время подчеркивает антропоцентричную направленность современной науки и современный подход к анализу фольклорного текста. Явившись продолжением многолетнего сотрудничества сербских и украинских фольклористов, специальный выпуск НТЕ „Сербская фольклористика”, открыл новые возможности совместных научных исследований, призванных содействовать сохранению и популяризации фольклора как нематериального культурного наследия.